

V I Lenin

Om kompromisser

Som kompromiss betecknas i politiken det förhållandet, att vissa krav prisges, att man avstår från en del av sina fordringar för att nå en överenskommelse med ett annat parti.

Kälkborgarnas vanliga uppfattning om bolsjevikerna, vilken förstärks av den press som baktalar dem, är att bolsjevikerna inte går med på några kompromisser – aldrig med någon.

En sådan uppfattning är smickrande för oss som det revolutionära proletariats parti, ty den bevisar, att t o m fienderna är tvungna att erkänna vår trohet mot socialismens och revolutionens grundprinciper. Men sanningen måste i alla fall fram: en sådan uppfattning är oriktig. Engels hade rätt när han (1873) i sin kritik av de blanquistiska kommunisternas manifest gycklade med deras deklARATION ”Inga kompromisser;”. Den är en fras, sade han, ty kompromisser tränger sig ofta ofrånkomligen på ett kämpande parti till följd av omständigheterna, och det vore dumt att en gång för alla vägra att ”acceptera avbetalning på skulden”. Ett verkligt revolutionärt partis uppgift består inte i att förklara att det är omöjligt att avstå från alla slags kompromisser, utan i att *genom alla kompromisser*, för så vitt de är oundvikliga, kunna bevara troheten mot sina principer, sin klass, sin revolutionära uppgift, sitt verk att förbereda revolutionen och skola folkmassorna till seger i revolutionen.

Ett exempel. Det var en kompromiss, ett temporärt uppgivande av de revolutionära kraven att delta i tredje och fjärde duman. Men det var en absolut nödtvungen kompromiss, ty styrkeförhållandet hindrade oss en viss tid att leda den revolutionära masskampen, och för att kunna förbereda den på sikt måste man kunna arbeta även *inifrån* en sådan ”svinstia”. Att bolsjevikerna som parti ställde frågan så, visade sig vara fullkomligt riktigt, det har historien bevisat.

Idag är det inte en nödtvungen, utan en frivillig kompromiss, som står på dagordningen.

Liksom varje annat politiskt parti strävar vårt parti efter politiskt herravälde *för sig självt*. Vårt mål är det revolutionära proletariats diktatur. Ett halvt års revolution har med sällsynt klarhet, kraft och eftertrycklighet bekräftat hur riktigt och ofrånkomligt detta krav är just i den *nuvarande* revolutionens intresse, ty annars kan folket varken få en demokratisk fred eller jord åt bönderna eller full frihet (en helt demokratisk republik). Under det halvår vår revolution varat har händelsernas gång, klassernas och partiernas kamp, utvecklingen av kriserna den 20-21 april, den 9-10 juni, den 18-19 juni, den 3-5 juli, den 27-31 augusti bevisat och påvisat detta.

Nu har en så tvär och originell vändning inträtt i den ryska revolutionen, att vi som parti kan erbjuda en frivillig kompromiss, visserligen inte med bourgeoisin, vår direkta och största klassfiende, utan med våra närmaste motståndare, de ”ledande” småborgerligt demokratiska partierna, socialistrevolutionärerna och mensjevikerna.

Endast undantagsvis, endast på grund av den speciella situationen, som uppenbarligen kommer att äga bestånd endast en mycket kort tid, kan vi föreslå dessa partier en kompromiss och jag tycker att vi också måste göra det.

En kompromiss är det från vår sida, att vi återvänder till vårt krav från tiden före juli: all makt åt sovjeterna, en inför sovjeterna ansvarig regering av socialistrevolutionärer och mensjeviker.

Nu och endast nu, kanske *bara under några få dagar* eller under en eller två veckors tid skulle en sådan regering kunna bildas och konsolidera sig fullt fredligt. Den skulle med allra

största sannolikhet kunna trygga fredligt *framåtskridande* för hela den ryska revolutionen och utomordentligt stora chanser för att världsrörelsen med stora steg kunde gå framåt till fred och seger för socialismen.

Endast för att främja denna fredliga utveckling av revolutionen, en möjlighet som förekommer *ytterst* sällan i historien och är *ytterst* värdefull, en utomordentligt sällsynt möjlighet – endast för att främja den kan och måste bolsjevikerna, som är anhängare av världsrevolution, anhängare av revolutionära metoder, enligt min mening gå med på en sådan kompromiss.

Kompromissen skulle bestå i att bolsjevikerna, utan att göra anspråk på att delta i regeringen (vilket är omöjligt för en internationalist utan att förutsättningarna för proletariats och fattigböndernas diktatur faktiskt förverkligats), skulle avstå från att omedelbart kräva maktens övergång till proletariats och fattigbönderna och från att använda revolutionära kampmetoder för detta krav. Ett självklart och för socialistrevolutionärerna och mensjevikerna inte nytt villkor vore fullständig agitationsfrihet och konstituerande församlingens inkallande utan nya uppskov och rentav inom kortare tidrymd.

Som regeringsblock skulle mensjevikerna och socialistrevolutionärerna samtycka till (under förutsättning att kompromissen kommer till stånd) att bilda en regering, som helt och uteslutande vore ansvarig inför sovjeterna, varvid sovjeterna även lokalt skulle erhålla hela makten. Häri skulle det ”nya” villkoret bestå. Några andra villkor skulle, tror jag, bolsjevikerna inte ställa, eftersom de förutsätter att en verkligt fullständig agitationsfrihet och ett omedelbart förverkligande av den nya demokratismen vid sovjeternas sammansättande (nyval) och i deras verksamhet i och för sig skulle säkerställa revolutionens fredliga framåtskridande och ett *fredligt övervinnande* av partikampen inom sovjeterna.

Kanske är det *redan* omöjligt? Måhända. Men även om det finns bara en chans på hundra, så vore försöket att realisera en sådan möjlighet i alla fall värt att göras.

Vad skulle de båda ”överenskommande” parterna, dvs bolsjevikerna å ena sidan och socialistrevolutionärernas och mensjevikernas block å andra sidan, vinna genom en sådan ”kompromiss”? Om *ingendera* parten vinner något, så måste kompromissen anses vara omöjlig, och då är det inte lönt att tala om den. Hur svår denna kompromiss nu än är (efter juli och augusti, två månader som är lika med två årtionden av ”fredlig” och dåsig tid), så tycker jag att det finns en liten chans att förverkliga den, och denna chans har skapats genom socialistrevolutionärernas och mensjevikernas beslut att inte inträda i en regering tillsammans med kadeterna.

Bolsjevikerna skulle vinna, att de fick möjlighet att fullständigt fritt agitera för sina åsikter och att under verkligt och fullkomligt demokratiska förhållanden tillkämpa sig inflytande i sovjeterna. I ord tillerkänns nu bolsjevikerna denna frihet av ”alla”. I verkligheten är den *omöjlig* under en borgerlig regering eller en regering, i vilken bourgeoisin deltar, en regering som inte är en sovjetregering. Under en sovjetregering vore en sådan frihet *möjlig* (vi säger inte: säkerligen tryggad – men i alla fall möjlig). För en sådan möjlighet vore det värt att under en så svår tid gå med på en kompromiss med den nuvarande sovjetmajoriteten. Under en verklig demokrati har vi ingenting att frukta, ty livet är för oss, och t o m utvecklingsförloppet av strömningarna inom de mot oss fientligt stämde socialistrevolutionäre och mensjevikiska partierna bekräftar att vi har rätt.

Mensjevikerna och socialistrevolutionärerna skulle vinna, att de med en gång finge möjlighet att genomföra sitt blocks program med stöd av den uppenbart övervägande folkmajoriteten och att de skulle trygga sig ”fredligt” utnyttjande av sin majoritet i sovjeterna.

Naturligtvis skulle ur detta block, som ej är ensartat både emedan det är ett block och emedan den småborgerliga demokratin *ständigt* är mindre homogen än bourgeoisin och proletariatet – säkerligen höjas två röster.

Den ena rösten skulle säga: vi kan inte alls följa samma väg som bolsjevikerna, som det revolutionära proletariatet. Proletariatet kommer i alla fall att ställa omåttliga krav och att demagogiskt rycka med sig fattigbönderna. Det kommer att kräva fred och brytning med de allierade. Det är omöjligt. Det är bättre och säkrare för oss att gå med bourgeoisin, vi har ju aldrig brutit med den utan endast blivit oense med den för en kort tid och endast med anledning av kornilovincidenten. Vi blev oense – och vi blir ense igen. Dessutom ”avstår” bolsjevikerna absolut ingenting åt oss, ty deras upprorsförsök är i alla fall lika dömda till nederlag som kommunen 1871.

Den andra rösten skulle säga: hänvisningen till kommunen är mycket ytlig och rentav dum. Ty för det första har bolsjevikerna likväl lärt en del sedan 1871, de skulle inte ha underlåtit att ta hand om bankerna, de skulle inte ha avstått från offensiven mot Versailles och under sådana omständigheter hade t o m kommunen kunnat segra. Dessutom kunde inte kommunen genast bjuda folket det, som bolsjevikerna kan bjuda, om de kommer till makten, nämligen jord åt bönderna, omedelbart fredsförslag, verklig kontroll över produktionen, en hederlig fred med ukrainarna, finländarna osv. Rent ut sagt har bolsjevikerna tio gånger fler ”trumfkort” på hand än kommunen hade. För det andra betyder ju en kommun i alla fall ett hårt inbördeskrig, därefter ett långt bakslag i den fredliga kulturella utvecklingen, ett underlättande av operationer och manipulationer av alla slags typer à la Mac-Mahon och Kornilov, och sådana operationer hotar hela vårt borgerliga samhälle. Är det klokt att ta risken av en kommun?

Men en kommun är oundviklig i Ryssland, om vi inte övertar makten, om läget förblir så svårt som det var från den 6 maj till den 31 augusti. Varje revolutionär arbetare och soldat kommer oundvikligen att tänka på kommunen, att tro på den, att försöka förverkliga den, ty han kommer att resonera så här: ”Folket går under, kriget, svälten och förfallet griper alltmer omkring sig. Endast kommunen kan rädda oss. Så låt oss alla gå under, låt oss alla dö, men låt oss förverkliga kommunen.” Sådana tankar är ofrånkomliga hos arbetarna, och det blir inte så lätt att besegra kommunen nu, som det var 1871. Den ryska kommunen kommer att ha hundra gånger starkare bundsförvanter i hela världen än kommunen av år 1871 hade ... Är det klokt av oss att ta risken av en kommun? Jag kan inte heller hålla med om att bolsjevikerna egentligen inte ger oss någonting genom sin kompromiss. Ty i alla kulturländer värdesätter bildade ministrar mycket högt varje, även den minsta överenskommelse med proletariatet i krigstid. De värdesätter den synnerligen högt. Och det är ju duktigt folk, verkliga ministrar. Men bolsjevikerna blir tämligen snabbt starkare, trots repressalierna och trots att deras press är svag ... Är det klokt av oss att ta risken av en kommun?

Vi har en säker majoritet, det är ännu långt kvar, tills fattigbönderna vaknar, under vår livstid sker det väl inte. Jag tror inte att majoriteten i ett bondeland går med extremister. Och mot en uppenbar majoritet är ett uppror omöjligt i en verkligt demokratisk republik. Så skulle den andra rösten säga.

Kanske skulle även en tredje röst göra sig hörd från en del av Martovs och Spiridonovas anhängare och säga: det är upprörande, ”kamrater”, att ni båda när ni talar om kommunen och möjligheten av dess uppkomst, utan tvekan ställer er på dess motståndares sida. Den ena i en form, den andra i en annan, men båda på deras sida, som slog ned kommunen. Jag skall inte agitera för kommunen, jag kan inte på förhand lova att slåss i dess led, som varje bolsjevik kommer att göra, men jag måste i alla fall säga att *om* kommunen *oaktat* mina bemödanden uppstår, kommer jag snarare att hjälpa dess försvarare än dess motståndare ...

Differenserna inom "blocket" är stora och oundvikliga, ty i den småborgerliga demokratin är en massa schatteringar representerade, från den helt ministerfullblods-fähige borgaren till den halvfattige, som ännu inte är helt i stånd att gå över till proletariats position. Och ingen vet, hurudant resultatet av dessa differenser blir i varje givet ögonblick.

* *
*

Föregående rader skrevs fredagen den 1 september och råkade genom tillfälliga omständigheter (historien kommer att förmäla, att under Kerenskij hade inte alla bolsjeviker rätt att fritt välja sin uppehållsort) inte komma redaktionen tillhanda samma dag. Men när jag läst lördagens och dagens (söndagens) tidningar, säger jag mig: kompromissförslaget kommer nog redan för sent.

De några få dagar, då en fredlig utveckling ännu var möjlig, är nog också förbi. Ja, av allt att döma är de förbi. Kerenskij kommer på ett eller annat sätt att både gå ur socialistrevolutionärernas parti och *bort från* socialistrevolutionärerna och befästa sin position med bourgeoisins hjälp, *utan* socialistrevolutionärerna, tack vare deras överksamhet ... Ja, av allt att döma är de dagar *redan* förbi, då den fredliga utvecklingsvägen händelsevis var framkomlig. Det återstår bara att sända in dessa anteckningar till redaktionen med anhållan om att de skall rubriceras "Försenade tankar"... Ibland är det kanske inte ointressant att även lära känna försenade tankar.

Den 3 september 1917

Skrevet den 1-3 (14-16) september 1917

Publicerat i tidningen *Rabotjij Put* nr 3, den 19 (6) september 1917

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 34, s 133-139

Undertecknat: *N Lenin*